

Fiskevårdsinventering
av
Grannebyån och Glose å
2004/2005

Niclas Åberg
Västsveriges Fiske och Fiskevård

Sammanfattning

I Grannebyån exklusive Vävrabäcken finns idag cirka 8000m² lek- och uppväxtområde tillgängligt för havsöringen. Ovan definitiva vandringshinder finns dessutom cirka 10000m² lek- och uppväxtområde för öring. Det finns goda förutsättningar att utöka och förbättra lek- och uppväxtområdena genom biotopvård i stora delar av åsystemet.

Produktionen av havsöringsmolt i ån har tidigare grovt underskattats då man antagit att all produktion av öring i ån ägde rum i Vävrabäcken. Efter inventering och elfisken vill jag hävda att det produceras mer öringsmolt i den inventerade delen av Grannebyån än i Vävrabäcken. Elfisken visade på höga tätheter av öring. Genom att åtgärda vandringshinder och biotopvårda skulle Grannebyån kunna bli ett av Västra Götalands viktigaste vattendrag för havsöringen. Den tillgängliga arealen lek- och uppväxtområden i ån skulle kunna utökas till cirka 30000m².

I Glose å finns idag cirka 1500m² lek- och uppväxtområde tillgängligt för havsöringen. Genom biotopvård kan nuvarande lek- och uppväxtområden utökas och förbättras. Det finns även förutsättningar för att skapa nya lek- och uppväxtområden. Totalt skulle den tillgängliga arealen lek- och uppväxtområden i ån kunna utökas till cirka 2500-3000m². Glose å skulle även behöva förses med ett fredningsområde i mynningen.

Inledning

Grannebyån och Glose å är Kungälv's kommuns största vattendrag med tillrinningsområden på 59,1 km² respektive 31,2 km². Trots vattendragens storlek fanns det bara goda kunskaper om havsöringens lek- och uppväxtområden i Vävrabäcken, som är ett biflöde till Grannebyån.

En inventering av de två vattendragen, exklusive Vävrabäcken, utfördes under hösten 2004 till och med hösten 2005. Inventeringssyftet var att utröna om det fanns lämpliga lek- och uppväxtområden för havsöringen i Grannebyån och Glose å samt att beskriva var det fanns vandringshinder i vattendragen och om dessa var naturliga eller skapade av mänsklig verksamhet.

Förslag på lämpliga fiskevårdsåtgärder för vattendragen skulle också tas fram.

Metodbeskrivning av inventeringen

Grannebyån och Glose å har inventerats genom okulärbesiktning vid vandring från mynningen i havet till första definitiva naturliga vandringshinder eller till källflödena. Samtliga biflöden som har en sådan storlek att de skulle kunna hysa öringungar, exklusive Vävrabäcken, har inventerats. Totalt har ca 67 km inventerats. För varje inventerad delsträcka ges en beskrivning av följande;

- Närmiljö
- Beskuggning
- Vegetation
- Vattenhastighet
- Bottensubstrat
- Lämplighet som lek- och uppväxtområde för en- och tvåsomrig öring

De inventerade sträckorna numreras i enlighet med kartmaterialet i Kungälv's kommuns vattenöversikt.

Fyra provfisken med elfiskeaggregat har också utförts för att bekräfta de iakttagelser som gjorts vid okulärbesiktningen.

Grannebyån

Den inventerade delen av Grannebyån har ett tillrinningsområde på 46,2 km² och en teoretisk medelvattenföring på 540 l/sek.

Delområde 12

Området sträcker sig från mynningen upp till sammanflödet av åns två huvudgrenar och omfattar även ett par biflöden. Av dessa är det i dagsläget med största sannolikhet bäcken från Bufferöds damm och bäcken från Mällgärde som tjänar som lek- och uppväxtområde för havsöringen. Bäcken från Ytter Restad har en kort sträcka med lämpliga lek- och uppväxtområden uppströms vägen mellan Rörtången och Kareby. Men inga spår efter lek kunde ses vid besiktningen hösten 2004 och inga yngel sågs vid återbesök våren 2005.

Åns huvudflöde rinner i stort sätt helt obeskyddad genom jordbruksmark. Endast på några ställen där ån kläms ihop ökar vattenhastigheten. Annars är vattenhastigheten lugn. Lämpliga fiskevårdsåtgärder är trädplantering längs med ån för att få bort bladvassen som bromsar vattenflödet. Om träd planteras kan man även pröva att skapa lekplatser på något ställe, men för att lyckas med detta krävs kraftiga ingrepp med bl a strömkoncentratorer.

I biflödet från Bufferöds damm lekte havsöringen på ett par ställen under hösten 2004. Under återbesök våren 2005 iaktogs stora mängder öringyngel på ett par platser i bäcken. Bäcken rinner genom åkermark igenväxt av bladvass de första 250m. Uppströms vägen mellan Restad och Risby finns ett ca 100m långt lek- och uppväxtområde för öringen med strömmande vatten och delvis beskyddat av alträd. Sträckan är dock utsatt för ett hårt tryck från bl a hästar som trampar ner strandbrinkarna och även delvis trampar sönder bäckbotten. Vid vägen har även fåran breddats och fördjupats genom omgrävning.

Även resten av bäcken upp till Bufferöds damm rinner genom betesmarker och åkermark ibland i en väl definierad fåra som bitvis är av dikeskaraktär. På några ställen har bäcken mer våtmarkskaraktär. Öringen vandrar dock förbi även dessa partier och det är gott om öringyngel på sträckan precis nedanför Bufferöds damm. Sträckan är ca 100m lång. Där är vattenhastigheten och bottensubstratet bitvis idealiskt för öringlek.

Även biflödet från Mällgärde hyser mycket fina öringbiotoper. De nedersta 200m rinner bäcken obeskyddad genom betesmark och är helt igenväxt. Det finns även en igensatt traktoröverfart som utgör ett partiellt vandringshinder på sträckan. Ovan den delen av bäcken finns en ca 350m lång sträcka med fina lek- och uppväxtområden för öring. Bäcken rinner delvis även här genom betesmark,

men är beskuggad av al och högra uppströms av bokskog. Bottensubstratet består huvudsakligen av grus och sten, men överst på sträckan finns en fors där sten och block dominerar. Precis ovan forsen finns några mindre lekplatser där örningen lekte vid inventeringen hösten 2004. Ovan denna sträcka rinner bäcken obeskuggad genom ängs- och åkermark och är delvis ganska kraftigt igenvuxen. Denna delen av bäcken som är rätad och dikad hyser inga lek- och uppväxtområden för örningen.

Delområde 11

Här rinner ån på nordsidan av Karningsberget och är delvis beskuggad av skogen på Karningsberget. Ån meandrar ganska kraftigt här och där den svänger ut från Karningsberget och solljuset kommer att skina ner i ån är den igenväxt främst av bladvass. Vattenhastigheten varierar ganska kraftigt på sträckan. Här och där går det stenrader tvärs över ån och vid dessa ökar vattenhastigheten. Lera och finsediment är de dominerande bottensubstraten, men det finns även en del sten och lekgrus på sträckan. Vid inventeringen iaktogs mycket lekfisk på sträckan och trots att det var i början av december lekte det en hel del havsöring på sträckan. Den här delen av ån är mycket svårklassad, då den norra sidan av ån domineras av jordbruksmark. Men det finns en tydlig ravinbildning längs delar av sträckan som utgör en kantzon mot åkermarken. Den varierande vattenhastigheten och närvaro av rovfisk, som t ex gädda, gör att endast 25 % av sträckan klassas som god miljö för örningen.

Delområde 10

Här rinner ån genom jordbruksmark och längs med järnvägen och vägen mellan Rörtången och Kareby. Bäcken är obeskuggad och igenväxt och hyser, förutom en mycket kort sträcka vid Hölehed, inga för örningen lämpliga lek- och uppväxtområden. På sträckan precis nedanför E6 kan man möjligtvis skapa ett uppväxtområde genom omfattande biotopvård.

Delområde 9 Rävsnäsbäcken

Den här delen av ån rinner både genom jordbruks- och naturmarker. Den nedre delen från motorvägen upp till Löstorp är välbeskuggad längs med nästan hela sträckningen. Beskuggningen består främst av en lövträdsbård, men öster om Arntorp rinner bäcken genom blandskogsmark där även gran beskuggar bäcken. Bottensubstratet domineras av sten och grus i den övre delen som främst rinner genom skogsmark. Här finns även två partiella vandringshinder i form av två gamla kvarndämmen. Vattenhastigheten på den här delen av bäcken är främst strömmande men även stråkande partier förekommer. Denna del av bäcken är ett mycket fint lek- och uppväxtområde för öring. I den nedre delen från Arntorp och nedströms till E6:an dominerar finsediment som bottensubstrat, men även grus och sand förekommer. Det finns mycket gott om ved i vattnet och detta skapar gott om ståndplatser för fisken. Cirka 150m nedströms gamla E6:an finns det ett mindre lek- och uppväxtområde där det observerades ett flertal lekande havsöringar vid

inventeringen hösten 2004. Även i biflödet från Ullstorp finns på den 100m tillgängliga sträckan fina lekområden. Ett fall vid vägen sätter dock stopp för vidare uppvandring. Detta biflöde förser säkert huvudfåran nedströms med en hel del yngel. Detta är viktigt då det på denna delen ej finns så många lekplatser. Ett elfiske utfördes mitt på sträckan vid Arntorp där vi uppmätte höga tätheter av öring 130 öringar/100 m².

Uppströms Löstorp minskar beskuggningen och bäcken får allt mer karaktären av ett dike som rinner genom åkrar och ängar. Men även om inte sträckan kan klassas som en god uppväxtbiotop för öring kommer det säkert att växa upp en hel del öringungar på sträckan. Om det iordningställs fler lekplatser på den korta bit som rinner genom skogsmark vid Rävsaal så kan tätheten av öring även öka nedströms detta område. Vid Rävsaal finns det en kort sträcka som kan klassas som god uppväxtmiljö för öring. Det finns även några små plättar med lekgrus på sträckan. Ovan skogen rinner bäcken längs med ett par villaträdgårdar och ovan detta genom ängs- och åkermark, för att sedan dela sig i två små grenar. Båda grenarna har karaktär av diken och den östra, som rinner längs med landsvägen, ser bara ut som ett litet vägdike, men ovan vägen hoppade en öring upp på en gräsmatta vid en fastighet.

Ovan Löstorp är det finsediment som dominerar som bottensubstrat vid inventeringen. Det var i stort sett endast vid skogspartiet vid Rävsaal och i det östra biflödet som det fanns lekmöjligheter för öringen. Vattenhastigheten var, förutom vid ovan nämnda sträckor, lugn eller sakta strömmande. Beskuggande träd och buskar saknades längs nästan hela sträckan och bäcken var bitvis igenväxt.

Delområde 8 Karebybäcken

Bäcken rinner här genom Kareby slätten och åkermarken sträcker sig ofta ända fram till bäcken, men vid E6:an finns ett mindre lek- och uppväxtområde.

Lekplatserna, där det observerades lekande havsöring vid inventeringen hösten 2004, ligger precis nedströms E6:an. Lekområdet är främst beläget nedströms E6:an medan uppväxtområdet även sträcker sig uppströms E6:an.

Uppväxtområdet uppströms E6:an är delvis i en sprängd kanal genom berget. Cirka 200m ovan motorvägen ändrar bäcken karaktär. Här finns inget som beskuggar bäcken och den är delvis igenväxt, främst av bladvass.

Bottensubstratet består främst av finsediment. Genom biotopvård skulle delar av denna sträcka omvandlas till en för öringen mer lämplig miljö.

Delområde 7

Här rinner bäcken först genom Kareby samhälle kulverterad under en bilhall och en bensinstation. Hela delområde 7 kan klassas som bra eller mycket bra uppväxtområde för öring, även om den nedersta sträckningen har en något ensartad bottenstruktur, med en dominans av finsediment och sand som bottensubstrat. Bäcken är här beskuggad av en lövträdsbård som växer främst på

den södra sidan av bäcken. Vid inventeringen hösten 2004 sågs mycket en- och tvåsomrig öring på sträckan. Vattenhastigheten är strömmande och närmiljön består främst av åker, väg och tomtmark.

Ovan Murhammarvägen, vars kulvert dämmer upp bäcken, så ökar andelen grus och stenbotten och vattenhastigheten blir alltmer varierande. En bit ovan Rishammarvägen finns det några partier där bäcken kläms ihop och små forsar över hållar uppstår. Annars är vattenhastigheten strömmande. Längst upp på sträckan, ca 50m nedströms Arnebovägen, finns ett definitivt/mycket svårt naturligt vandringshinder i form av flera fall nerför en klippa. Möjligtvis kan öringen ta sig förbi i de alternativa fåror som bildas vid stora högvatten. Bäcken är, förutom vid Rishammarvägen, väl beskuggad av främst al, men ovan Rishammarvägen finns ett parti granskog som bäcken rinner genom. Längst ner omges den här delen av bäcken av tomtmark men annars dominerar skogsmark. Ett elfiske utfördes ovan Rishammarvägen och det konstaterades mycket höga tätheter av öring, 312/100 m².

Delområde 6

Ovan vandringshindret nedan Arnebovägen finns det i den nedre sträckningen goda/mycket goda uppväxtområde, men inga spår av öringlek kunde konstateras på sträckan.

Delområde 5 Bäcken från Ingetorpssjön

Redan 100m uppströms utflödet i Skårby finns ett svårt partiellt hinder i form av ett fall över en klippställning och 50m ovan detta fall finns ett definitivt hinder i form av ett nästan lodrätt fall på 3m.

Delområde 4 Skårby å

Den här delen sträcker sig från sammanflödet med södra grenen av Grannebyån upp till E6:an. Den första kilometern från sammanflödet och uppströms meandrar ån obeskuggad fram genom jordbruksmark, främst genom åkermark, men uppströms landsvägen dominerar betesmark närmiljön. Ovan denna del av ån ökar beskuggningen och här finns en cirka 100m lång sträcka precis nedanför kvarndammen som kan klassas som god uppväxtmiljö för öring. Överst på sträckan finns det en hel del lekmaterial annars dominerar finsediment som bottensubstrat. Delar av strandbrinken är stensatt och hela sträckan beskuggas av alträd. Vid besiktning hösten 2004 observerades flera lekande havsöringar på sträckan.

Fallet nedanför kvarndammen utgör troligtvis ett definitivt vandringshinder. Men det är inget naturligt vandringshinder, då det finns alternativa fåror som skulle uppstå vid högvatten om det inte funnits någon damm. Det har även tidigare funnits en alternativ fåra som använts när kvarnen var i bruk, men som idag är igensatt. Om denna fåra kunde öppnas igen eller om man byggde steg eller en trappa i den nuvarande fåran skulle havsöringen kunna passera och vandra vidare till de fina lek- och uppväxtområde som finns uppströms.

Nedanför järnvägen uppströms kvarndammen finns ett cirka 100m långt lek- och uppväxtområde. Vattenhastigheten varierar mellan strömmande och forsande. Bottensubstratet består främst av block och häll, men längst ner på sträckan finns ett lek område där grus och sten är det dominerande bottensubstratet. Hela sträckan är beskuggad av lövträd. Ovan järnvägen är vattenhastigheten sakta strömmande över en jämn bottenstruktur, bestående av främst finsediment, innan åfåran går in i en sprängd tunnel genom ett berg.

Delområde 3

Här rinner ån genom ett jordbruksområde med mer intensivt odlade marker mellan E6:an och Myrbackavägen. Beskuggande träd och buskar saknas nästan helt och åkermarken sträcker sig ofta ända fram till ån. Men åfåran är ändå inte särskilt igenvuxen och vattenhastigheten varierar mellan sakta strömmande till strömmande. På något ställe ökar vattenhastigheten ytterligare. Bottensubstratet består främst av finsediment. Sträckan kan idag inte klassas som god uppväxtmiljö för öringungar, men genom biotopvård kan den förbättras till ett lek- och uppväxtområde.

Delområde 2

Nästan hela denna sträckningen från Myrbackavägen upp till biflödet från Källeröd beskuggas av en trädbård och bitvis rinner bäcken i en ravin, som utgör en buffertzon mot omgivande odlade marker. Sträckan mellan Myrbackavägen och gamla E6:an beskuggas av en busk- och trädbård längs hela sträckan. Bottensubstratet består främst av finsediment och lera, men på några ställen ökar inslaget av sten och grus. Vattenhastigheten är främst strömmande, men på några ställen stråkande. Närmiljön består förutom Av ett lövskogsparti av äng och åker. Delar av sträckan kan redan idag klassas som god uppväxtmiljö för öringungar, men genom biotopvård kan nästan hela sträckan bli ett mycket bra lek- och uppväxtområde. Biflödet från Lundby har karaktären av ett åkerdike och har vid inventeringstillfället inga lämpliga öringbiotoper.

Från gamla E6:an och uppströms till Arnebovägen dominerar finsediment som bottensubstrat med inslag av sten och, på några små fläckar, grus. Trädens rötter och ganska mycket ved skapar dock en hel del ståndplatser och gömställen för fisken. Vattenhastigheten varierar mellan strömmande partier och mellan dessa lugnare höljor. Ån meandrar här genom främst jordbruksmark, men även genom naturmarker. Delar av sträckan kan idag klassas som god uppväxtmiljö för öringungar och det finns även några enstaka plättar med lekmaterial. Men genom biotopvårdsåtgärder skulle nästan hela sträckan kunna bli ett bra lek- och uppväxtområde.

I biflödet från Hagstorp består de nedersta 400m av goda uppväxtområde och höst upp finns det ett område med mycket goda lekbottnar. Vattenhastigheten är strömmande.

Ovan Arnebovägen meandrar ån genom jordbruksmark. En bård av alträd beskuggar dock hela sträckan upp till där bäcken från Långemosse mynnar ut i ån. Hela sträckan består av höljor med korta strömmande partier mellan sig. Finsediment dominerar som bottenstrukt och det finns en hel del ved i vattnet. Alträdens rötter stabiliserar strandbrinken och skapar ibland ståndplatser/gömställen för fisken. Det finns inga lekplatser på sträckan och det är svårt att klassa bäckens värde som uppväxtmiljö för öringungar. Genom biotopvård skulle uppväxtområdena på sträckan kunna utökas och förbättras. Även lekområden skulle kunna iordningställas på sträckan. Bäcken från Långemosse rinner först genom betes- och åkermark, beskuggad av en lövträdsbård. Efter cirka 500m uppströms mynningen omges bäcken av skogsmark, där granskog blir alltmer dominerande. Bottenstrukt i bäcken består främst av grus och sten, men även block, häll, lera och skalgrus förekommer. Vattenhastigheten är främst strömmande, men stråkande partier finns också. Hela denna sträcka utgörs av mycket goda lek- och uppväxtområden för öring. Cirka 1km från där bäcken mynnar i Skårby å finns det två kvarndammar. Den nedersta skulle öringen kunna passera, då den är delvis raserad, om den tillåts vandra förbi Skårby kvarn, men den översta utgör ett definitivt vandringshinder. Även ovan kvarndammarna finns mycket fina lek- och uppväxtområden. I området mellan bäcken från Långemossen och bäcken från Källeröd rinner ån till stor del i en lövskogsravin. Endast längst upp på sträckan närmar sig den omgivande jordbruksmarken ån. Vattenhastigheten är strömmande och det finns en hel del ved i vattnet. Bottenstrukt består av sten, grus, finsediment och lera. Hela sträckan kan klassas som gott eller mycket gott lek- och uppväxtområde för öring. Även de nedersta 100m av Källerödbäcken har liknande kvaliteter, även om beskuggningen är mindre på denna sträcka. Det observerades några mindre fiskar i huvudflödet strax nedströms Källerödsbäcken vid inventeringen hösten 2004. Det var med stor sannolikhet inte öringungar. En markägare vid Rogstorp berättade att han fått mört i sina ryssjor när han fiskat ål i ån, så kanske var det mört som observerades här uppe.

Delområde 1

Detta är källområde för den norra grenen av Grannebyån. Centralt i området löper ett stort grävt dike som avvattnar åkermarken. Vatten från omgivande marker tillförs diket via små bäckar och diken. I nordväst tillförs järnhaltigt grundvatten från en grustäckt, vilket leder till järnutfällningar i dikena väster om gården Arnebo. I området har huvudflödet karaktär av ett dike snarare än ett vattendrag och jordbruksmark sträcker sig ända fram till ån. Marken är flack och har sannolikt före den dikats ut varit vattensjuk. Allra längst österut finns rester av sumpskog som, före marken odlades upp, säkerligen dominerade de flacka partierna av området. Området har inga goda lek- och uppväxtområden för öring.

Glose å

Glose å har ett tillrinningsområde på 31,2km² och en teoretisk medelvattenföring på 3611/sek.

Delområde 7

Området börjar vid mynningen i havet vid Fläskholmen. Den första kilometern var medelhastigheten långsamt strömmande vid inventeringstillfället. Åker- och ängsmark sträcker sig ända fram till åfåran. Beskuggande träd och buskar saknas längs hela sträckan. De sista 300m innan landsvägen vid Glose fanns det dock korta snabbströmmande/stråkande partier mellan lugnare partier/höljor.

Bottensubstratet var lera på de strömmande/stråkande partierna.

Vid Glose ansluter ett biflöde som efter ca 600m delar upp sig i två grenar. Den gren som sträcker sig förbi Kärrhed är ett igenvuxet dike. Den andra grenen från Östergård har vissa förutsättningar som uppväxtområde. Genom biotopvård skulle delar av biflödet kunna fungera som lek- och uppväxtområde för öring. Detta gäller även den översta delen av huvudflödet nedströms Glose. Vid inventeringen hösten 2004 hade ingen del av den här sträckan goda lek- och uppväxtmiljöer för öringungar.

Delområde 6

Området sträcker sig från Harestadslätten ned till Glose och karaktäriseras av naturbetesmarker som omger ån i hela dess sträckning. Ån slingrar sig fram i en tydlig och mestadels bred ravin som är väl avgränsad från åkermarkerna i den nedre delen av området. Längre uppströms saknas åker och här tar berg och skog vid direkt utanför betesängarna. Vattenhastigheten är långsamt strömmande och ån är här längs långa sträckor igenväxt, då beskuggande träd och buskar saknas nästan helt. Den har delen av ån har inga goda lek- och uppväxtområden för öring. De biflöden som tillstöter på sträckan har inte heller några goda lek- och uppväxtområden för öring vid inventeringstillfället.

Delområde 5

Beskuggande träd och buskar saknas så gott som helt längs med denna del av åns sträckning. Ån omges av jordbruksmark och är igenväxt. Det dominerande bottensubstratet är finsediment. Vattenhastigheten var vid inventeringstillfället långsamt strömmande, med ett par mellanliggande lugna höljor. De biflöden som ansluter på sträckan är mest att lika vid vassfyllda diken. Det fanns inga goda lek- och uppväxtområden på denna delsträcka.

Delområde 4

I den grenen av Glose å som kommer från Staby finns ett kort parti, i samband med en gammal stenbro, som har en strömmande vattenhastighet. Trots att beskuggande vegetation saknas har sträckan sådana kvaliteter att den kan

betecknas som god, vad gäller uppväxtområde för öringungar. Lekbottnar saknas dock. Vid elfiske på sträckan fångades endast en ål. Genom biotopvård skulle det här kunna skapas lekplatser och bättre beskuggning. Den ågren som kommer från Ranneberg är igenväxt av vass och bottensubstratet består främst av finsediment. Beskuggande träd och buskar saknas längs nästan hela sträckan och denna del av delområde 4 har inga goda lek- och uppväxtområden för öring.

Delområde 3

Ån rinner här genom jordbruksmark, men tack vare ett meandrande lopp i en mer eller mindre utvecklade ravin består närmiljön främst av betesmark. Endast några kortare sträckor beskuggas av träd och buskar. Vattenhastigheten är långsamt strömmande, men kortare partier med strömmande vatten förekommer. I biflödet från nordväst om Skår finns vissa möjligheter för öringen att leka och växa upp. Ett stort frågetecken är dock vattentillgången, då det är ett mindre biflöde. Även vattenkvaliteten är tveksam, då bäcken avvattnar Kärnas gamla soptipp. Biflödet från Önnered är igenväxt och hade vid inventeringstillfället inga lämpliga lek- och uppväxtområde för öring. I huvudfåran dominerar finsediment som bottensubstrat. På några ställen rinner ån över berghällar och där ökar farten på vattnet. Men där finns inget grus och således ingen möjlighet för öringen att leka. Precis uppströms biflödet från Skår fanns en liten fläck med grus och där observerades en mindre havsöring vid inventeringen hösten 2004. Genom omfattande biotopvård skulle vissa delar av delsträcka 3 kunna omvandlas till goda lek- och uppväxtområden för öring.

Delområde 2

Inom delområde 2 dominerar odlad mark starkt. Markerna är flacka, vilket inneburit att ett vittförgrenat system av mer eller mindre djupa diken och dräneringssystem anlagts, som avleder regn- och markvatten. Finsediment dominerar helt som bottensubstrat och beskuggande träd och buskar saknas nästan helt. Långa sträckor är igenvuxna av främst vass. På delområdet finns inga sträckor som är lämpliga som lek- och uppväxtområde för öring.

Delområde 1

Nedre delen av delområdet upp till Torsby kyrka är igenvuxen av främst vass, förutom på några korta partier där träd och buskar håller åfåran öppen. Finsediment dominerar som bottensubstrat och vattenhastigheten varierar mellan lugnt och strömmande. Ån omges främst av jordbruksmark längs denna del. Nedanför Råckeröd har björk planterats mellan landsvägen och ån och på södra sidan av ån dominerar skogsmark. Vattenhastigheten varierar mellan lugnt och strömmande. Bottensubstratet domineras av finsediment. Sträckan utgjorde vid inventeringen ingen god lek- och uppväxtmiljö för öringungar. Men genom att lägga ut sten och grus och på så sätt grunda upp och smalna av åfåran på några

platser och därmed öka vattenhastigheten, kan man skapa goda lek- och uppväxtområden.

Från Råckeröd och uppströms rinner ån genom jordbruksmarker, med omväxlande äng och åker. Ibland beskuggas bäcken av buskar. Vattenhastigheten är främst lugnflytande, men korta strömmande partier förekommer. Bottensubstratet är främst finsediment, men lera och sten förekommer på några partier. Även om sträckan idag inte kan klassas som en god lek- och uppväxtmiljö för öringungar växer det säkert redan idag upp öringungar här, som simmat ner från ovanliggande sträckor.

Ovan vägen mellan Kärna och Lycke rinner ån främst genom jordbruksmark, men även genom tomtmark och partier av naturmark. Bottensubstratet består främst av finsediment, men det finns väldigt fina partier med strömmande vatten och grus- och stenbotten som utgör mycket goda lek- och uppväxtområden för öring. De bästa lek- och uppväxtområdena ligger ca 1km uppströms landsvägen och sträcker sig ca 900m uppströms. Sedan är huvudfåran dikad upp till och med Runneröd, där naturmarker åter tar vid. Där finns det ett mindre lek- och uppväxtområde för öring. Längre än så här kommer inte öringen då rester av gamla kvarnanläggningar och flera, nästan lodräta, fall över klipphällar sätter stopp. Nedan fallen observerades ett par öringungar vid inventeringen försommaren 2005. Även i biflödet från Göröd finns ett mindre lek- och uppväxtområde men vägen hit spärras av en ca 300m lång kulvertering.

I biflödet från Skålleröd, som enligt vattenöversikten ligger utanför tillrinningsområdet, men som i praktiken ändå rinner ut i Glose å, finns ett mindre lek- och uppväxtområde. Detta biflöde skiljer sig från övriga ån då det till stor del beskuggas av granskog.

Ett elfiske ovan Ranneberget vid "Kvärnehall" visade på mycket höga tätheter av öring 329st/100m². Om befintliga lek- och uppväxtområden på delområde 1 kunde utökas så skulle produktionen av öringsmolt kunna ökas rejält.

Goda och mycket goda lek- och uppväxtområden

Skårbyån, norra grenen

Biflöde vid Hagstorp	$400\text{m} \times 1\text{m} = 400\text{m}^2$
Biflöde från Källeröd	$100\text{m} \times 1\text{m} = 100\text{m}^2$
Biflöde från Långemosse	$1000\text{m} \times 1,75\text{m} = 1750\text{m}^2$
Källeröd till sammanflöde	$1500\text{m} \times 2\text{m} = 3000\text{m}^2$
*Sammanflöde till Myrbackavägen	$3000\text{m} \times 3,25\text{m} \times 0,4 = 3900\text{m}^2$
Nedan järnvägen	$100\text{m} \times 4\text{m} = 400\text{m}^2$
Nedan kvarndammen	$100\text{m} \times 4\text{m} = 400\text{m}^2$
Totalt	9950m^2
Tillgängligt idag	400m^2

Södra grenen av Grannebyån

Rävsalbiflöde övre delen	$200\text{m} \times 1,5\text{m} = 300\text{m}^2$
Rävsalbiflöde nedan Löstorp	$1100\text{m} \times 1,2\text{m} = 1320\text{m}^2$
Karebybäcken vid motorvägen	$250\text{m} \times 1,5\text{m} = 375\text{m}^2$
*Södra grenen vid Karningsberget	$800\text{m} \times 4\text{m} \times 0,25 = 800\text{m}^2$
Totalt	6755m^2
Biflöde från Mällgårde	$350\text{m} \times 1,75\text{m} = 600\text{m}^2$
Biflöde från Bufferöds damm	$200\text{m} \times 1,5\text{m} = 300\text{m}^2$
Totalt	900m^2

Tillgängligt totalt i Grannebyån: 8055m^2

Ovan vandringshinder vid Skårby finns ytterligare 9550m^2 .

*Endast 40% respektive 25% av sträckorna ansågs vid inventeringstillfället vara goda lek- och uppväxtområden.

Glose å

Ranneberg	$800\text{m} \times 1,5\text{m} = 1200\text{m}^2$
Bäcken från Skålleröd	$150\text{m} \times 1\text{m} = 150\text{m}^2$
Runneröd	$100\text{m} \times 1\text{m} = 100\text{m}^2$
Totalt	1450m^2

Andra fiskarter än öring i Grannebyån och Glose å

I Grannebyån finns det dokumenterat ett flertal olika fiskarter. Vid egna provfisken i vattendraget har jag förutom öring även fångat ål, sutare, gädda, abborre, mört, id, sik, skrubbskädda och regnbågslax. Även sarv och storspigg skall finnas i ån.

I Glose å har det vid elfiske och vid inventeringen observerats/fångats följande arter; storspigg, småspigg och ål. Det skall även finnas gädda, gräskarp och ruda i ån, enligt muntliga uppgifter från markägare runt ån. Närheten till Nordre Älvs mynning gör det säkert möjligt för vissa sötvattensarter att sprida sig mellan vattendragen vid stora utflöden av sötvatten.

Förslag på fiskevårdsåtgärder

Förslag på platser finns även i inventeringsdelen.

Grannebyån

- En fiskväg förbi fallet och dammen vid Skårby skulle, tillsammans med biotopvård, så som utläggning av främst grus, men även sten, kunna fördubbla produktionen av öringsmolt i åsystemet.
- Kontroll av pH-värdet i bäcken från Långemossen.
- Även på de nu tillgängliga sträckorna kan lek- och uppväxtområdena utökas och förbättras genom biotopvård, i form av sten- och grusutläggning och plantering av al längs de obeskyddade sträckorna.

Glose å

- Den kanske enskilt viktigaste fiskevårdsinsatsen vore att inrätta ett fredningsområde i mynningen.
- Biotopvård i form av trädplantering och utläggning av grus och sten skulle kunna förbättra och utöka redan befintliga lek- och uppväxtområden. Det skulle även gå att skapa helt nya områden för örningen på samma sätt.

Fiskevårdsinventering av Nerebybäcken

I Nerebybäcken har anlagts ett par dammar för att minska närsaltsutflödet till Nordre Älv. Precis nedanför den första dammen uppströms mynningen i Nordre Älv skulle vi genom utläggning av grus kunna skapa en mindre lekplats. Ovan dammen finns ett kortare parti där vattenhastigheten ökar till strömmande. Ovan detta parti finns ett lugnområde/naturlig damm. Uppströms detta område finns en kortare sträcka där bäcken rinner genom ett litet område med naturmark. Bäcken rinner här mellan berghällar, väl beskuggad av bland annat al, ask och slånbuskar. Det ligger en hel del sten i fåran och vattenhastigheten är strömmande. Genom att lägga ut lekgrus här kan vi skapa ett 10-20m långt lek- och uppväxtområde. Även precis nedanför den övre dammen skulle det gå att skapa en lekplats genom att lägga ut grus. Ovan den övre dammen rinner Nerebybäcken obeskuggad genom jordbruksmark, dikad och igenvuxen av vass.

Genom att lägga ut grus på de anvisade platserna och plantera alplantor vid/nedan dammarnas utlopp kan vi skapa förutsättningar för öringens fortplantning i bäcken och bevara/utöka den biologiska mångfalden i bäcken.